

OVER TEKENEN EN SCHILDEREN

NR. 08 - DRAGERS EN ONDERGRONDEN

DRAGERS

Een drager is een ondergrond waarop men kan schilderen. Door de eeuwen heen zijn er veel dragers gebruikt. Denk aan steen, huiden, papier, karton, hout en zelfs metaal zoals koper. Naarmate de schilderijen groter werden ontstond er behoefte aan lichtere en flexibeler materialen. Er werd steeds vaker geschilderd op speciaal geprepareerd textiel zoals linnen en katoen, vaak opgespannen op een houten raam. Tegenwoordig hebben we daarnaast keus uit boardmateriaal zoals masoniet (een soort hardboard), watervast MDF en multiplex. Ook platen die zijn samengesteld uit laagjes metaal & kunststof & coatings zijn bruikbaar. Voorbeelden zijn alucore, alucopal en dibond (merknamen).

Van al deze dragers is het belangrijk dat:

- Ze licht van gewicht, stabiel en vlak zijn.
- Ze bestand zijn tegen normale invloeden van buiten af. Dus niet snel verouderen onder invloed van licht, vocht, temperatuur en zelfs bestand zijn tegen nare zaken zoals insecten
- De hechting van verf optimaal is, ook op de lange duur.

Vrijwel al deze dragers worden voor het schilderen geprepareerd. Vroeger werd dit een lijmgrond en krijtgrond en sluitlaag genoemd. Tegenwoordig wordt er gewerkt met een moderne gesso, veelal op acrylbasis. Deze wordt meerdere keren opgebracht waarbij tussentijds licht geschuurd wordt. Een gesso heeft als doel:

- Zorgen voor een optimale hechting van de verf op de drager.
- Egaliseren en sluiten van oneffenheden, poriën, gaatjes.
- Minimaliseren van de invloed van werking van de drager op de verf
- Zorgen voor een niet (sterk) zuigende ondergrond.
- Leveren van de juiste gewenste textuur voor het bereiken van een gewenst eindresultaat. Van spiegelglad tot zichtbaar grof.
- Egaliseren van de tint, meestal wit.

We bekijken een aantal dragers en hun kenmerken:

- Speciaal geprepareerd papier of karton.
- Canvasboard. Karton waarop canvas verlijmd is (marouflage) en dat vervolgens geprepareerd is met gesso. Google maar eens op "Ampersand".
- Een schildersdoek bestaande uit geprepareerd katoen of linnen dat op een spieraam is opgespannen.
- Een spieraam in een zogenaamd 3D uitvoering. Hierbij worden de zijanten eveneens geschilderd. Het doek wordt zelden in een schilderslijst geplaatst.
- Een plaatje masoniet dat (bij voorkeur tweezijdig) voorzien is van meerdere lagen gesso.
- MDF, bij voorkeur watervast (groen), dat voorzien is van meerdere lagen gesso. Zelf te zagen en bewerken maar ook kant en klaar te koop. Bijvoorbeeld het merk "mus-panelen".

Een kunstschilder heeft veel keus aan geschikte dragers en ondergronden

De meest toegepaste drager is het spieraam met een opgespannen doek

Bij de keuze van het toe te passen doek wordt ondermeer gelet op de textuur

Fijnschilders schilderen graag op een paneel omdat het oppervlak glad is.

OVER TEKENEN EN SCHILDEREN

NR. 08 - DRAGERS EN ONDERGRONDEN

DRAGERS (VERVOLG)

- Metaal. In het verleden werd koper gebruikt. Het is een uitstekende drager maar kostbaar en heel zwaar. Tegenwoordig wordt het veel minder gebruikt maar nog steeds verkozen boven andere dragers.
- Wavers zoals alucopal/dibond. Het is een modern lichtgewicht sandwichmateriaal bestaande uit bijvoorbeeld laagjes aluminium en kunststof dat voorzien is van een coating/primer. Het wordt ondermeer gebruikt voor "beschilderde" verkeers- en reclameborden. Voor kunstdoeleinden is het tevens geschikt.
- Linnen (een sterk plantaardig materiaal – vlas-) is een stuk duurder en ook bij linnen heb je weer verschillen, qua dikte/structuur en daarmee ook onderlinge prijsverschillen. Tot op heden geven de meeste schilders die met olieverf schilderen de voorkeur aan linnen, om de hoge kwaliteit van de vezels.
- Ook blijft linnen langer van goede kwaliteit waardoor het een langere levensduur heeft.

Voorkomende problemen met uw schildersdoek:

Mocht je doek "slap gaan hangen" kun je het met de spietjes in de hoeken van je spieraam weer opspannen. Maar wees terughoudend en uiterst voorzichtig hiermee; niet telkens weer bijspannen want dan is er veel gevaar voor loslaten van de verf of zelfs scheuren van het doek!

Bij het opspannen van grotere doeken wordt gebruik gemaakt van een spantang en een nietentacker. Let ook op de hier toegepaste kruislatten.

Sommige schilders prefereren een drager van masoniet of MDF. Op de foto een paneel van de firma Mus.

Met dragers van moderne materialen zoals sandwichpanelen & wavers met verlijmd kunststof en aluminium laagjes is in de kunstwereld nog relatief weinig ervaring.

